

**MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI
Departament Bezpieczeństwa
Żywności i Weterynarii**

Warszawa, 2016.05.09

ŻWbhż - ak - 8520 -14c/16 (1692)

Główny Lekarz Weterynarii
w miejscu

Główny Inspektorat Weterynarii

2016-05-10 10756/2016/przy Sor
Justyna

W odpowiedzi na pismo Głównego Lekarza Weterynarii z dnia 8 stycznia 2016 r., znak GIWbż-5010-1/2016(1), dotyczące, m. in. wątpliwości w interpretacji przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2010 r. w sprawie *szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej* (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 753), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawia poniżej stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Ponadto, dziękując za zaproszenie na spotkanie z Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii w dniu 21 stycznia br., Ministerstwo uprzejmie informuje, że nie mogło oddelegować przedstawiciela na ww. spotkanie, o czym poinformowano w trybie roboczym.

Jednocześnie Ministerstwo proponuje, aby Główny Lekarz Weterynarii w celu otrzymania oficjalnego stanowiska Ministerstwa co do danego problemu, zbierał spływające od terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej informacje, w tym te zgłaszane podczas dyskusji na spotkaniach z Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii, o problemach dotyczących zasad i podziału kompetencji w nadzorze nad podmiotami prowadzącymi przedsiębiorstwa spożywcze i przekazywał je wraz ze stanowiskiem w odniesieniu do tych problemów do Ministerstwa. Dzięki takiemu działaniu w Ministerstwie możliwa będzie efektywna analiza praktycznych skutków funkcjonujących przepisów w danej dziedzinie i precyzyjniejsze przygotowywanie ewentualnych zmian tych przepisów.

1) Nadzór nad ruchomymi punktami sprzedaży na targowiskach – czy ma być prowadzony przez Inspekcję Weterynaryjną, czy Państwową Inspekcję Sanitarną w sytuacji, gdy przedsiębiorca prowadzi również działalność MLO ?

Zgodnie z przepisem art. 73 ust. 1 pkt 1 lit. b i pkt 3 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2015r. poz. 594 z późn. zm.), nadzór w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego znajdujących się w handlu detalicznym stanowi kompetencję Państwowej Inspekcji Sanitarnej, natomiast w odniesieniu do nadzoru nad innymi formami produkcji i sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego nadzór przypisany jest Inspekcji Weterynaryjnej, zgodnie z właściwością określoną przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *o Inspekcji Weterynaryjnej* (D. U. z 2015 r., poz. 1482, z późn. zm.). Ponadto art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. *o produktach pochodzenia zwierzęcego* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1577) wskazuje, że działalność marginalna, lokalna i ograniczona (MLO) podlega rejestracji przez właściwego terytorialnie powiatowego lekarza weterynarii. Natomiast art. 61 pkt 2 ww. ustawy *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* wskazuje, że państwowy powiatowy inspektor sanitarny lub państwowy graniczny inspektor sanitarny są organami właściwymi w sprawach rejestracji oraz zatwierdzania zakładów, które wprowadzają do obrotu produkty pochodzenia zwierzęcego i są nieobjęte urzędową kontrolą organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Jednocześnie zgodnie z art. 13 ww. ustawy *o produktach pochodzenia zwierzęcego* do działalności MLO stosuje się przepisy rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *w sprawie higieny środków spożywczych* (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) co oznacza, np. stosowanie przy prowadzeniu takiej działalności przepisów rozdziału III załącznika II do ww. rozporządzenia nr 852/2004, tj. możliwość użytkowania obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym środków transportu, czy też urządzeń dystrybucyjnych do sprzedaży żywności.

Biorąc pod uwagę ww. przepisy, w opinii Ministerstwa jeśli podmiot prowadzi działalność MLO i w jej ramach prowadzi sprzedaż własnych produktów konsumentowi końcowemu z ww. obiektów lub urządzeń to nadzór nad taką sprzedażą powinna prowadzić Inspekcja Weterynaryjna (IW). Jeśli natomiast oprócz sprzedaży produktów wyprodukowanych w ramach MLO podmiot prowadzi z ww. obiektów lub urządzeń sprzedaż innych środków spożywczych, to taka sprzedaż powinna znajdować się pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS). Wyjątkiem od tej sytuacji powinien być przypadek kiedy podmiot prowadzi zarówno działalność MLO jak i sprzedaż bezpośrednią produktów pochodzenia zwierzęcego i sprzedaje wyłącznie wyprodukowane w ramach ww. działalności produkty pochodzenia zwierzęcego z ww. obiektów lub urządzeń – wówczas nadzór nad taką sprzedażą powinna prowadzić Inspekcja Weterynaryjna.

2) Problemy kompetencyjne w przypadku gdy podmiot prowadzący działalność uznaną za MLO rozszerza ją i postanawia prowadzić kolejne zakłady detaliczne, w tym ruchome punkty sprzedaży – przedstawione w piśmie Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii.

Odnosząc się do opinii Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii należy przede wszystkim podkreślić, że zgodnie z § 2 pkt 2 ww. rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, jednym z warunków prowadzenia działalności MLO jest prowadzenie przez zakład sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego wyprodukowanych w tym zakładzie konsumentom końcowym oraz prowadzenie dostaw tych produktów do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego.

W opinii Ministerstwa za dostawy, dla których maksymalną wielkość wagową określono w § 2 pkt 3 ww. rozporządzenia powinny być uznawane dostawy do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego, innych niż te w których odbywa się produkcja żywności w ramach działalności MLO, pozostających pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej, niezależnie od tego czy zakłady te są własnością podmiotu prowadzącego działalność MLO, czy też nie. Natomiast sprzedaż przez podmiot prowadzący działalność MLO żywności wyprodukowanej w ramach tej działalności bezpośrednio konsumentom końcowym, np. z obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym ze środków transportu, czy też urządzeń dystrybucyjnych do sprzedaży żywności, nie stanowi dostaw do innych zakładów i nie jest limitowana ww. rozporządzeniem. Sprzedaż konsumentom końcowym nie została sprecyzowana w ww. rozporządzeniu, w związku z tym podmioty prowadzące taką działalność mogą prowadzić ją, np. w miejscu sprzedaży przylegającym do miejsca produkcji (lub ewentualnie w oddzielnym budynku znajdującym się na tej samej posesji, co budynek, w którym odbywa się produkcja – jak w przytoczonym w ww. piśmie Głównego Lekarza Weterynarii e-mailu Pana Radosława Danelczyka), z obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w tym ze środków transportu, czy też z urządzeń dystrybucyjnych do sprzedaży żywności. Warunkiem prowadzenia takiej sprzedaży konsumentom końcowym jest spełnienie odpowiednich wymagań higieniczno-sanitarnych w takich miejscach lub obiektach, czy też urządzeniach, określonych przede wszystkim w ww. rozporządzeniu (WE) nr 852/2004, jak również w ww. rozporządzeniu w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej. W szczególności należy podkreślić, że w § 2 pkt 4 ww.

rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej określono lokalizację miejsc sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego konsumentom końcowym, tj. miejsca produkcji lub miejsca sprzedaży tych produktów oraz zakłady do których prowadzone są dostawy powinny znajdować się na obszarze jednego województwa lub na obszarze sąsiadujących z tym województwem powiatów położonych na obszarze innych województw.

Reasumując, Ministerstwo częściowo zgadza się z opinią Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii, tj. w odniesieniu do opinii, że zakłady detaliczne (budynki usytuowane na stałe, inne od ww. obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych), w których prowadzona jest sprzedaż żywności, prowadzone przez podmioty, które równocześnie prowadzą działalność uznaną za MLO, inne od zakładu, w którym prowadzona jest produkcja żywności w ramach działalności MLO, powinny być traktowane na ogólnych zasadach dotyczących prowadzenia handlu detalicznego i pozostawać pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (wyjątkiem od tej sytuacji będzie nadzór Inspekcji Weterynaryjnej nad zakładem prowadzącym działalność MLO, kiedy produkcja i sprzedaż odbywa się w dwóch oddzielonych od siebie budynkach, jednakże zlokalizowanych na terenie jednej posesji – jak w przytoczonym w ww. piśmie Głównego Lekarza Weterynarii e-mailu Pana Radosława Danelczyka). Natomiast odnośnie do ww. obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, w opinii Ministerstwa sprzedaż produktów wyprodukowanych w ramach działalności MLO z takich obiektów lub urządzeń przez podmiot prowadzący tą działalność nie stanowi dostaw do innych zakładów, tj. nie może być traktowana jako działalność w ramach innego zakładu, tym samym nie jest limitowana ww. rozporządzeniem. Nadzór nad ww. obiektami lub urządzeniami, tak jak wskazano powyżej w pkt 1, powinna sprawować Inspekcja Weterynaryjna. Natomiast jeżeli podmiot chciałby z ww. obiektów lub urządzeń ruchomych lub tymczasowych, sprzedawać oprócz produktów wyprodukowanych w ramach prowadzonej przez niego działalności MLO, lub sprzedaży bezpośredniej, również inną żywność, to takie obiekty lub urządzenia powinny być zarejestrowane/ zatwierdzone i nadzorowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tak jak inne zakłady prowadzące handel detaliczny.

3) Czy możliwa jest taka interpretacja przepisów, że skoro rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 czerwca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 753), mówi o limitach tygodniowych dla dostaw do innych zakładów, to podmiot powinien prowadzić takie dostawy z częstotliwością co najmniej raz w tygodniu ?

Prowadzenie dostaw przez zakład prowadzący działalność marginalną, lokalną i ograniczoną do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego stanowi jeden z warunków uznania takiej działalności. Zgodnie z § 2 pkt 2 ww. rozporządzenia działalność, o której mowa w art. 1 ust. 5 lit. b (ii) rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14), uznaje się za marginalną, lokalną i ograniczoną jeżeli zakład prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego określonych w pkt 1 konsumentowi końcowemu oraz dostawy tych produktów do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego.

W związku z tym, że przepisy ww. rozporządzenia nie regulują częstotliwości prowadzenia dostaw (nie wprowadzają wymogów w tym zakresie), w opinii Ministerstwa decyzja co do częstotliwości dostaw produktów pochodzenia zwierzęcego do innych zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego pozostawiona jest podmiotowi prowadzącemu przedsiębiorstwo spożywcze i nie jest właściwe narzucanie arbitralnej częstotliwości ww. dostaw.

Ponadto, Ministerstwo przedstawia poniżej stanowisko w odniesieniu do poruszonego przez Głównego Lekarza Weterynarii problemu świadectw kwalifikacji dla ubojowców oraz implementacji w tym zakresie rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1).

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi wznowiono prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt, która ma na celu wprowadzenie do polskiego porządku prawnego przepisów wykonujących rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1).

Zakres zmian proponowanych w przedmiotowym projekcie ustawy w związku z wykonaniem przepisów rozporządzenia nr 1099/2009 obejmuje m.in.:

- uchylenie bądź zmianę tych przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z późn. zm.), które od dnia 1 stycznia 2013 r. zostały zastąpione przepisami rozporządzenia nr 1099/2009, w tym uchylenie definicji określonych w rozporządzeniu oraz nadanie nowego brzmienia rozdziałowi 10 ustawy „Ubój, uśmiercanie i ograniczanie populacji zwierząt”;

- dostosowanie pojęć występujących w ustawie *o ochronie zwierząt* do pojęć występujących w rozporządzeniu nr 1099/2009, w tym wprowadzenie pojęć „*uśmiercania z konieczności*” zamiast „*konieczność bezzwłocznego uśmiercania*” oraz „*rzeźnia*” zamiast „*ubojnia*” ;
- uchylenie delegacji zawartej w art. 34 ust. 6 ustawy *o ochronie zwierząt* zobowiązującej ministra właściwego do spraw rolnictwa do określenia w akcie wykonawczym kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju, warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt oraz warunków przemieszczania, przetrzymywania i unieruchamiania zwierząt w celu dokonania uboju lub uśmiercania;
- wskazanie Głównego Lekarza Weterynarii jako organu upoważnionego do podejmowania działań związanych z uśmiercaniem zwierząt z przyczyn związanych ze zdrowiem publicznym, zdrowiem zwierząt, dobrostanem zwierząt lub ze względów środowiskowych oraz właściwego m.in. do uczestniczenia w opracowywaniu i upowszechnianiu oraz ocenie zasad dobrej praktyki, uznawania świadectw kwalifikacji wydanych w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- wyznaczenie Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – PIB w Puławach i Instytutu Zootechniki - PIB w Krakowie jako podmiotów zapewniających niezależne wsparcie naukowe w zakresie zatwierdzania rzeźni, wydawania opinii dotyczących instrukcji użytkowania sprzętu i urządzeń do krępowania i ogłuszania zwierząt, sporządzania opinii dotyczących zasad dobrej praktyki, wydawania zaleceń dotyczących kontroli i audytów oraz wydawania opinii dotyczących podmiotów upoważnionych do prowadzenia szkoleń, przeprowadzania egzaminu i wydawania świadectw kwalifikacji osobom biorącym udział w uśmiercaniu i działaniach związanych z uśmiercaniem;
- wskazanie wojewódzkiego lekarza weterynarii jako organu odpowiedzialnego za prowadzenie szkoleń, udzielanie upoważnienia do prowadzenia tych szkoleń innym podmiotom, zatwierdzanie programów szkoleń dla osób biorących udział w uśmiercaniu zwierząt, powoływanie komisji egzaminacyjnej oraz nadzór nad podmiotami organizującymi szkolenia i wydającymi świadectwa kwalifikacji;
- wprowadzenie zmian w przepisach karnych, w tym ustanowienie kary grzywny za naruszenie przepisów rozporządzenia nr 1099/2009 oraz rozporządzenia Rady (WE) Nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w *sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97* (Dz. Urz. UE L 3 z 5.01.2005, str. 1), co umożliwi upoważnienie organów Inspekcji Weterynaryjnej do nakładania kar grzywny w formie mandatów.

Ponadto w projektowanej ustawie określono wysokość opłat za szkolenie, egzamin końcowy i wydanie świadectwa kwalifikacji oraz wydanie tymczasowego świadectwa kwalifikacji, a także ustalono sposób wynagradzania członków komisji egzaminacyjnej, uzależniając wysokość ich wynagrodzenia od liczby osób uczestniczących w egzaminie końcowym po zakończeniu szkolenia. Ustalenie tych opłat w wysokości podlegającej zmianom wraz ze zmianami wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej pozwoli uniknąć w przyszłości zmiany przepisów ustawowych w tym zakresie.

W projekcie ustawy zrezygnowano z określenia kwalifikacji osób dokonujących uśmiercania zwierząt poza rzeźnią do celów własnej konsumpcji domowej, ponieważ kwestie te regulują przepisy rozporządzenia nr 1099/2009. Zgodnie z art. 10 tego rozporządzenia do uboju zwierząt innych niż drób, króliki i zające oraz do czynności związanych z uśmiercaniem wykonywanych poza rzeźnią przez właściciela tych zwierząt lub osobę działającą na odpowiedzialność i pod nadzorem właściciela do celów własnej konsumpcji domowej mają zastosowanie wyłącznie wymogi art. 3 ust. 1, art. 4 ust. 1 i art. 7 ust. 1 tego rozporządzenia. Przepisy rozporządzenia nr 1099/2009 nie nakładają na osoby dokonujące uboju poza rzeźnią do celów własnej konsumpcji obowiązku odbycia szkolenia w tym zakresie.

Zgodnie z projektem, kwalifikacje do uboju uzyskane przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą uznawane bezterminowo, co jest uzasadnione ochroną praw nabytych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod numerem UC59. Obecnie projekt ten jest przygotowywany do skierowania go na Komitet do Spraw Europejskich (planowana data przedłożenia na KSE – czerwiec 2016 r.). Do czasu wejścia w życie przepisów wykonujących rozporządzenie nr 1099/2009 pozostają aktualne informacje przekazane do Głównego Inspektoratu Weterynarii w piśmie z dnia 20 lipca 2015 r. znak ŻWorz/mj-087-16/2015 (2100) (odpowiedź na pismo z dnia 7 lipca 2015 r. GIWz. 422-1/2015(4)).

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii

